

بسم الله روی جلد بر گرفته از طرح عفو عطایی

نوبت چاپ: اول

ناشر: انتشارات مدرسه . مکتب هنر
زیر نظر: موسسه فرهنگی هنری مکتب هنر
ایران . تهران . پاییز ۱۳۸۵

مقدمه ها:

محمد رضا کمره ای . فریدون مردانی
فرزاد ادیبی . مسعود نجاشی

ترجمه: پرستو جعفری . مریم دارشی
آماده سازی . نگارش و ویرایش متن: زهره عبدی . حسین خسروی . یاسمن فلاح کار
مدیریت تولید: محمد رضا کمره ای
با تشکراز همکاری صمیمانه جناب آقای فریدون واجدی و جناب آقای جعفر وافی.

مشاوره هنری: فرزاد ادیبی

طراحی گرافیک:

امید جعفری . مسعود جشدینی

چاپ و صحافی:

انتشارات مدرسه

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

بهره برداری از تصاویر کتاب با درج منبع بلامانع می باشد.

نشانی دبیر خانه نمایندگان:
ایران . تهران . خیابان ولیعصر . بالاتر از پارک ساعی
جنب خیابان ۳۴ . ساختمان ۱۱۵۷

تلفن: ۸۸۸۸۱۵۳۴

فکس: ۸۸۸۷۰۷۰۷

www.besmelah.com

این مجموعه با حمایت

نمایندگی آیسکو ISESCO
در جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم و تحقیقات و فن آوری
اداره کل فرهنگی

ایران ایر تور

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت امور فرهنگی

منتشر گردیده است .

www.ketab.ir

نگاره ای - محمد رضا - ۱۳۵۷ - گردآورنده
: جشنواره بسم الله (سومین : ۱۳۸۵ ، تهران)
: کتاب سال بسم الله : (گردآوری) محمد رضا کمره ای
: تهران : مکتب هنر ، ۱۳۸۵
: ۱۲۰ ص - مسمور (رنگی)
: 964-06-0296-0
: فنی
: عنوان روی جلد : سومین جشنواره بسم الله
: The 3 Artists Festival Of Basmallah
: سومین جشنواره بسم الله
: The 3 Artists Festival Of Basmallah
: بسم الله الرحمن الرحیم
: خوشنویسی
: ۱۳۸۵ ج ۵ / ۱۲ / ۵ NK ۳۶۳۶۰۵
: ۷۷۵۲۶۱۹۹۲۷
: ۷۸۲۲۱ - ۸۵ م
: شماره کتابخانه ملی

سر شناسه
سر شناسه
عنوان و پدید آور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
یادداشت
یادداشت
یادداشت
عنوان روی جلد
عنوان روی جلد
موضوع
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابخانه ملی

فهرست مطالب

مقدمه

اسامی نفوس برتر

اسامی شرکت کنندگان

بخش های جشنواره

گرافیک و نقاشی خط

خوشنویسی و هنرهای دستی

استادان

نگاهی به نمایشگاه

بخش خارج از مسابقه

۱۳۸۴

گفت : سکوت .

همچون خاموشی اعماق دریا ها .

همچون نگاه خیره ی کبوتر مادر به هنگام خواب رفتن فرزندش .

قطره ای چکید . در ابتدا یک کلمه بود ...

مرا از یاد برده ای ؟

مرا در کنار خود از یاد برده ای ؟ ...

"... آیا دلت را برایت گشاده نداشتیم ؟

و بارت را از دوشت بر نگرفتیم ؟

همان که می خواست پشتت را بشکند و آوازه ات را بلند نگردانیم ؟

بی گمان در جنب دشواری آسانی است .

آری ... در جنب دشواری آسانی است ..."

و هلهله کنان ، آنچنان که نهیب رعد بشکند ، نام تو را درختی بکاریم که ریشه های ستبرش تن فولاد حفره کند ،

و آتش شاخه های بر افراشته اش هفت آسمان بگدازد ، و نور هر برگش چشم خورشید خیره کند ...

و بلندای ایمان را ماوایی که فرشتگان سماوات را بدیده نیاید ...

محمد رضا کمره ای (مسئول جشنواره)

* قرآن - سوره گشایش - ترجمه بهالدین خرمشاهی

آنجا که زندگی از حرکت باز ایستد هنر آغاز می شود .

هنر از دیدگاه هر فرهنگی دارای خصایص و مشخصات خاصی است . بخش مهمی از تاریخ هنر جهان مربوط به هنرهای دینی است . صورت خیال در هنر دینی برگرفته از ذات و جوهره ای حقیقی است که با شهود هنرمند در صفحات جمالیه و جلالیه رب آشکار می شود . انسان مقطعی از عمر خود را برای بیان درونیات فراکیهانی صرف می کند . انسانهای کهن بیشترین توجه را به نیروهای ماورایی داشته اند و بیشتر به آسمان چشم می دوختند تا به زمین بیشتر به خیال می پرداختند تا با واقعیت و حقیقت را در پرتو نیروهای فرازمینی می جستند . در محدوده تمدن ایران نیز از این نوع نگرش ها کم نیست . مصادیق بیشماری از هنر دینی پیش از اسلام و دوره اسلامی را می توان بر شمرد که هر کدام جایگاه ویژه ای در ساخت دین و هنر دارند . در فضای اسلامی به هنر خوشنویسی و خط نگاره نگاه ویژه ای شد و این هنر بعد از فراز و فرود هایی رونق دیگری گرفت . نمونه بارز آن ابداع خطوط ششگانه و به دنبال آن ایجاد خطوط خاص ایرانی است که هر کدام در دوره ای از تمدن ایران زمین شکل گرفته و به اوج کمال رسیده اند و در این میان خط نستعلیق از لحاظ پختگی و زیبایی به عنوان عروس خطوط اسلامی خودنمایی می کند .

امروز نیز برخی از هنرمندان نوپرداز کماکان به دغدغه های دینی توجه دارند هنرمندانی که در مکتب خاصی جای نمی گیرند و به طور مستقل عمل می کنند . حاصل این نوپردازها ایجاد خطوطی زیبا شکیل و نوین است که هر کدام از این خطوط می توانند در شاخه خوشنویسی نوین هنر گرافیک و تایپوگرافی مورد استفاده قرار گیرند .

چشنواره بسم الله الرحمن الرحیم و اسماء متبرکه و دیگر جشنواره هایی از این قبیل فرصتی را به هنرمندان سراسر کشور می دهد تا در بخش هنر نوین نیز به معنا توجه نموده و استعداد های نهفته خود را در شاخه هنر معنوی به عرصه ظهور برسانند .

موسسه فرهنگی هنری مکتب هنر مرکز گسترش هنرهای قرآنی به عنوان تنها مراکز هنری کشور بدون هیچگونه حمایت مالی از نهادهای و سازمانهای دولتی و با امکانات محدود خود با داشتن کادری دلسوز متعهد متخصص و کارآزموده و با مدیریت آگاه جناب آقای محمد رضا کمره ای نه تنها در زمینه آموزش هنر بلکه در بخش ترویج هنر معنوی نیز در سالهای اخیر گامهای موثر و محکمی در عرصه جهان اسلام برداشته است که حاصل آن برگزاری جشنواره های سالانه بسم الله الرحمن الرحیم و اسماء متبرکه جشنواره سالانه عکس (فرهنگ تمدن دین) جشنواره پوشش مشاغل اسلامی و جشنواره بین المللی نقاشی کودک جهان اسلام با موضوعیت (کودک و خدا) می باشد . گروه تجسمی این مرکز سعی دارد تا با ارتباط و همبستگی بیشتر بین هنرمندان کشور چشم انداز تازه ای در فضای هنری جامعه گشوده بدین ترتیب با ترویج هنر معنوی از طریق آثار هنری نو خلاق پرمحتوا و هماهنگ با عقاید ملی و مذهبی خون تازه ای در رگهای نیمه فرسوده هنر جامعه جاری سازد .

امید است مسئولین محترم فرهنگی هنری کشور این قبیل جنبش ها و جهش های خود جوش مراکز خصوصی را ارج نهاده و مورد حمایت قرار دهند .

فریدون مردانی (مدیر هنری مرکز گسترش هنرهای قرآنی)
(و دبیر جشنواره های سراسری مرکز)

الف - لام - میم

الف . در آغاز تصویر بود یعنی آنچه به چشم می آمد تصویر است . خواه تصویر طبیعت گرایانه یک عکس با یک نقاشی کلاسیک و خواه تصاویری انتزاعی و نمادین همچون الفبای بی شمار زبان های گوناگون .

تصاویری الفبای زبان های گوناگون رمز آگین و راز آمیزند و نیز انتزاعی و خیال انگیز . این الفبا ها برای آشنایی به زبان نوشتاری شان نقوش مبهم . اسرار انگیز و گاه آیینی اند و البته از جنبش این نقش مایه ها در کنار هم ، واژه ها ، جمله ها و سخن ها می زایند .

شکل ظاهری و هیئت نمادین این نقش مایه ها (الفبا) در فرهنگ ها و خرده فرهنگ های ملت ها و مملکت ها ریشه دارد . همچنانکه اوا ها و نوا ها ، نقش مایه های دستبافته ها ، سوگ ها و سرور ها و نیز دین و آیین هر قومی ویژه خویش است . همچنانکه قلم های هفت گانه خوشنویسی در ایران ، چون رنگ و بوی هفت دستگاه موسیقی ، منحصر و مختص به فرهنگ بالنده ، نجیب و دورنگرای ایرانی است .

چکیده و فشرده ی این توانگری و درویشی ، فریاد و نجوا ، قبض و بسط و اوج و حسیض در نستعلیق ایرانی به خوبی مشهود است . اما این قوم و هنرمندانش را چه شده است که تن به نا زیبایی های فونت های بیگانه رایانه ای داده است ، خارج از حوصله این نوشتار است .

لام . خدا نور زمین و آسمان ها است . نور موجب دیده شدن آنچه به چشم می آید می شود و آنچه به چشم می آید در زمین است و آسمان ، در جهان .

نور هست و نیست . نور جلوه رنگ ها و نقش ها را به چشمان ما تقدیم می کند و خود مستور است .

رنگ و نقش خدا را چگونه می توان قلم زد ؟ خدای پنهان و پیدا ؟

نقش ها و نقش مایه های نمادین و انتزاعی .

نقوش نمادین بی شمارند و گاه دستمایه ساحران .

نقوش نمادینی که الفبا یند و در کنار هم کلمه و جمله و سخن می تراشند .

الفبا نیز می تواند دستمالی شیطان شود و شاعران .

الفبایی که جلایه است و جمالیه . الفبایی که موی مهر مندی دارد . و به پهناوری بخشندگی است و شمایل بزرگی ، سخاوت و کرامت دارد .

الفبایی که دست یافتنی و دست نیافتنی است . پنهان است و پیدا الفبایی که خلایق دارد چون خالق .

الفبایی که ... آنچه اندر وهم ناید ...

میم . سومین جشنواره بسم الله در فرهنگ سرای نیاوران فرصتی بود برای هنرمندان و رخصتی از دوست در رمضان که در مهر ماه ۱۳۸۵ خورشیدی در دو بخش گرافیک و نقاشی خط و همچنین خوشنویسی برگزار شد که البته صواب تر از این نوع تقسیم بندی نیز ممکن بود که در فرصتی فراخ می توان بر شمرد .

با همه تنوع اقلام خط و خوشنویسی و نیز فونت های رایانه ای با وجود توانهای نهفته هنرمندان و هنر جویان و با کثرت نگاه های متنوع به چنین موضوعی واحد با شان و مرتبتی اینچنین این گونه سزاوار نبود .

هر چه هست از قامت ناساز بی اندام ماست .

وزنه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست ...

بسم الله لوگو تایپ نیست .

هر چند در قلمرو گرافیک و تایپو گرافی بدان پرداخته شود .

کتابت بسم الله هنر بندگی و تسلیم است .

آنچه را که اکنون هنر می دانیم و غالباً معیار های زیبایی شناختی خود را از هنر یونانی و قرون وسطایی اخذ می کند ، هیچ تناسبی با

هنر تسلیم ندارد . تسلیم احد بودن چیزیست و به خود بودن و بود ورزیدن یکسره دیگر چیزی .

هنر تسلیم هرگز عرصه ای برای ظهور تجربیات شخصی و تراوش احساسات آنی (به اسم خلاقیت و نو آوری) نیست .

هنر تسلیم تجلی شیدایی است ، نه تجلی هیجانات زود گذر .

هنر تسلیم تابع شهود و تفکرو حکمت است ، نه مطیع نفس و هوس .

هنر تسلیم حدیث یار است نه حدیث نفس .

هنر تسلیم تذکر است ، نه تفتن . این آگاهی به هیچ وجه از شوق خلاقیت هنری نکاسته و نمی کاهد .

چنان که آثار به جای مانده از پیشینیان خود گواه و شاهد در این امراند .

“نفرات برتر بخش گرافیک و نقاشیخط”

کسری عابدینی : رتبه اول
پریسا مهدی زاده : رتبه دوم
امیر حسین قوچی بیک : رتبه سوم

“نفرات مورد تقدیر بخش گرافیک و نقاشیخط”

رشید رهنما
داوود خلیلی
محمد اردلانی

“نفرات برتر بخش خوشنویسی و هنرهای سنتی”

هادی قاسمی : رتبه اول
صفر گالشی : رتبه دوم
صابر صفایی : رتبه سوم

“نفرات مورد تقدیر بخش خوشنویسی و هنرهای سنتی”

مامک آذرنگین
فاضل رابط